

Stedet

NYKSUND - EN REISE

*Katrine Maria Busund
Kristin Groos Kilen*

Vår 2020

Innhold

04	introduksjon
08	kontekst
10	turisme
18	adkomst og ferdsel
26	landskap
34	klima
38	topografi
42	livet i naturen
44	historie om Nyksund
46	historisk tidslinje
52	historisk utvikling
54	dagens bruk
56	illustrasjoner

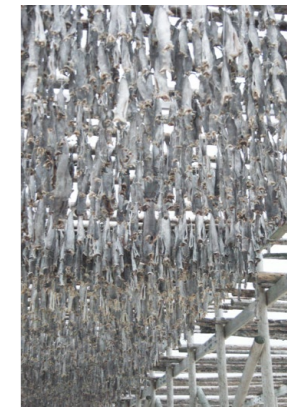
Katrine Maria Busund og Kristin Groos Kilen
Veileder: Andreas Gjertsen
Fakultet for arkitektur og design
NTNU Vår 2020

Der ikke annet er oppgitt er foto og illustrasjoner våre egne

Introduksjon

Fra Myre i Øksnes kommune, Vesterålen, kan du svinge til venstre. Gjør du det, må du følge den svingete og smale veien helt ut til horisonten. Du passerer små, høye hus, hjeller med tørrfisk, fjelltinder, merder og steinblokker store som biler. Av og til titter vintersola frem mellom den snødekte fjelleggen. Noen turgåere drister seg til å gå langs den smale grusveien. Du kan ikke kjøre en annen vei med bil enn denne. Med båt kan du komme fra hvor som helst, kanskje det er Myre, fiskeveret Stø eller fra den fiskerike egga ute i Norskehavet. Havet bruser inn mot land. En fargerik klynge av små og store bygninger titter frem mellom fjell og berg, konsentrert rundt en våg. Nå kommer du ikke lenger. Her er byen ved havet.

Vårt prosjekt har gått fra å handle primært om Nyksund til å strekke seg langs veien fra Myre til Nyksund på vestsiden av Langøya i Vesterålen. Dette heftet presenterer og tolker dermed Langøya og Nyksund. Vi vil fortelle om historien og analysere stedets utvikling, kartlegge dagens tilbud og funksjoner, og analysere opplevd struktur. Gjennom fotografering og skissering ønsker vi å formidle områdets landskapelige karakter, atmosfære og stemning.

Kontekst

Vesterålen ligger nord for Lofoten, og er en del av Nordland fylke. Området består av fjell og øygrupper organisert i fem kommuner - Øksnes, Hadsel, Bø, Sortland og Andøy. Landarealet er på 2511 kvadratkilometer, og omfatter geografisk øyene Langøya, Andøya, Hadseløya, den vestlige delen av Hinnøya, den nordlige delen av Austvågøya, samt en del mindre øyer. I 2015 var innbyggertallet 30 419. Sortland og Stokmarknes har bystatus, mens de største tettstedene er Andenes, Melbu og Myre. Det er tre flyplasser - Skagen, Andenes og Stokmarknes. Funn viser at det har vært bosetning i Vesterålen helt siden tidlig steinalder.

Den fiskerike eggakanten ute i Norskehavet ligger nært Vesterålen, og fiske har dermed vært en viktig næring i over 1000 år. Skreien kommer for å gyte like utenfor regionen, som har skapt mange arbeidsplasser og bidratt til fremveksten av fiskevær langs kysten. Fiskeværene hadde et spesielt yrende liv langs kaja da det var skreisesong, men også silda har hatt stor betydning. Der det var mulig drev mange med kombinasjonsbruk, det vil si både fiske og jordbruk. Dette gjorde de små samfunnene mindre skjøre, ettersom fiske kan være svært ustabil.

Fiskenæringen har i løpet av århundret blitt modernisert og sentralisert. Dette har fjernet næringsgrunnlaget for mange av de små fiskeværene, som Nyksund og Bleik, til fordel for store og plasskrevende fiskemottak i eksempelvis Myre, som er kommunesenteret i Øksnes kommune. Myre har alltid hatt fiske som den primære næringen, og er landsledende på fiske og fiskeriforedling, med torsk som viktigste fiskeslag. Tettstedet har et godt offentlig tilbud av skole, helsetjenester og kultur, og er et flott område for friluftsliv. De mange nedlagte fiskeværene i Vesterålen har opplevd en renessanse gjennom turisme, i likhet med Lofoten. Bleik, Skipnes, Tinden og Nyksund er eksempler på dette.

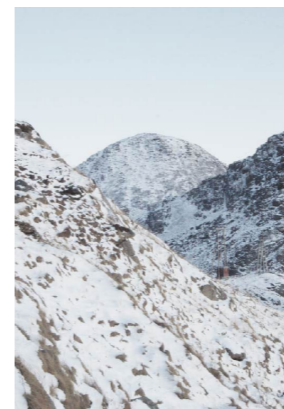
Turisme

I flere år har Lofoten vært en yndet turistattraksjon som har tiltrukket seg enorme mengder turister. Det har utviklet seg til å bli en global merkevare. Nordlyset, midnattsola, dramatisk landskap og ekstremt vær i kombinasjon med originale rorbuer i gamle fiskevær oppleves eksotisk og noe som må oppleves og tas bilder av. Turismen i Lofoten regnes for å være jevnstor med fiskerieringen i regionen.

Mange mindre kommunesentra har blitt overlatt til å håndtere dette turisttrykket på egen hånd, uten nødvendigvis å ha kapasitet eller økonomi til å gjøre dette. Områder som tidligere var ukjent utenfor Norges grenser, har plutselig blitt en internasjonal destinasjon. Andre eksempler i Norge er Preikestolen, Kjerag og Trolltunga. Mangel på infrastruktur som kan ta imot alle de besøkende har resultert i forsøpling av naturen i form av avfall og avføring, nedtramping av kulturlandskap, ukontrollert teltning og kaotisk bobilparkering. Det innføres flere gode tiltak lokalt, som skilting, festivaldoer og søppelcontainere, men de er ikke en del av en langsiktig plan, men heller provisoriske løsninger på problemer som hopper seg opp.

Flere av disse områdene er helt økonomisk avhengige av turismen for å gå rundt, og den er gjerne sesongbasert. Det syder av liv om sommeren, mens det mange steder er helt dødt om vinteren. Det skaper en skjørhet og ustabilitet, og zgir store kontraster blant de ulike årstidene, som merkes spesielt av de fastboende. Det er en aktuell tematikk om hvordan småsteder i Lofoten og Vesterålen kan være attraktive besøksdestinasjoner året rundt.

Med økt turisme er det mange som ser muligheter for rask profitt. I de gamle fiskeværene av kulturhistorisk verdi og med en særegen arkitektur og atmosfære dukker det stadig opp nye hoteller og leilighetskomplekser av generisk karakter. De settes opp hurtig og uten særlig omtanke for omgivelsene. Eksempler er Svolvær og Henningsvær.

Vesterålen har lenge vært i skyggen av Lofoten, men begynner nå å bli en del av det samme maskineriet. Naturopplevelser og sjarmerende fiskevær tiltrekker på samme vis som i Lofoten. Turistene ankommer på ulike måter, enten det er en rundtur med bobil eller bil, med Hurtigruta eller cruise, eller i turistbusser. Man ser at problemstillingene i Lofoten begynner å opptre i Vesterålen også. Forskjellen i Vesterålen er at man fortsatt har mulighet til å være i forkant av problemene.

Det mest besøkte stedet i Vesterålen er det gamle fiskeværet Nyksund, som ligger en 20 minutters kjøretur nord for Myre, helt på nordsiden av Langøya. Kombinasjonen av Dronningruta og et godt bevart originalt fiskevær med en spennende historie er primært det som tiltrekker turistene.

Dronningruta trakk i 2019 over 45 000 turgåere. Man regner med at mellom 40 og 60 000 er innoom Nyksund i løpet av en sommer. Folk fra hele verden kommer, men det er en hovedvekt av turister i 40-årene fra Europa og spesielt Frankrike. Flere og flere i 20-årene tar også turen. De internasjonale turistene kommer for å oppleve naturen, slik som midnattssol, nordlys, vær og vind, fjellturer, sea safari og sjeldne dyrearter, samt oppleve et "forlatt" fiskevær. Men det er også mange fra Vesterålen som reiser inn til Nyksund for å spise på Ekspedisjonen, som er velkjent i hele landsdelen for den kortreiste maten de serverer.

Øksnes kommune har ingen langsiktig plan for Nyksund eller hvordan de skal håndtere turismen. I dag bor det rundt 30 personer året rundt i byen ute ved havet, hvorav seks er barn. Mange av turistene som kommer er lite informert om hva slags kultur og landskap de befinner seg i.

Om sommeren trækker de rundt i hagene til de fastboende, kikker inn i vinduene, gjør fra seg overalt, og spør om å få et glass vann etter å ha gått Dronningruta. Bobilturistene legger igjen lite penger, men mye slitasje på naturen. Turgåerne er ofte dårlig kledd og ikke forberedt på Dronningrutas lengde og vanskelighetsgrad. Mange av de besøkende knipser raskt noen bilder, for så å reise videre. Om vinteren kommer det svært få turister.

Fig 1

Fig 2

Fig 3

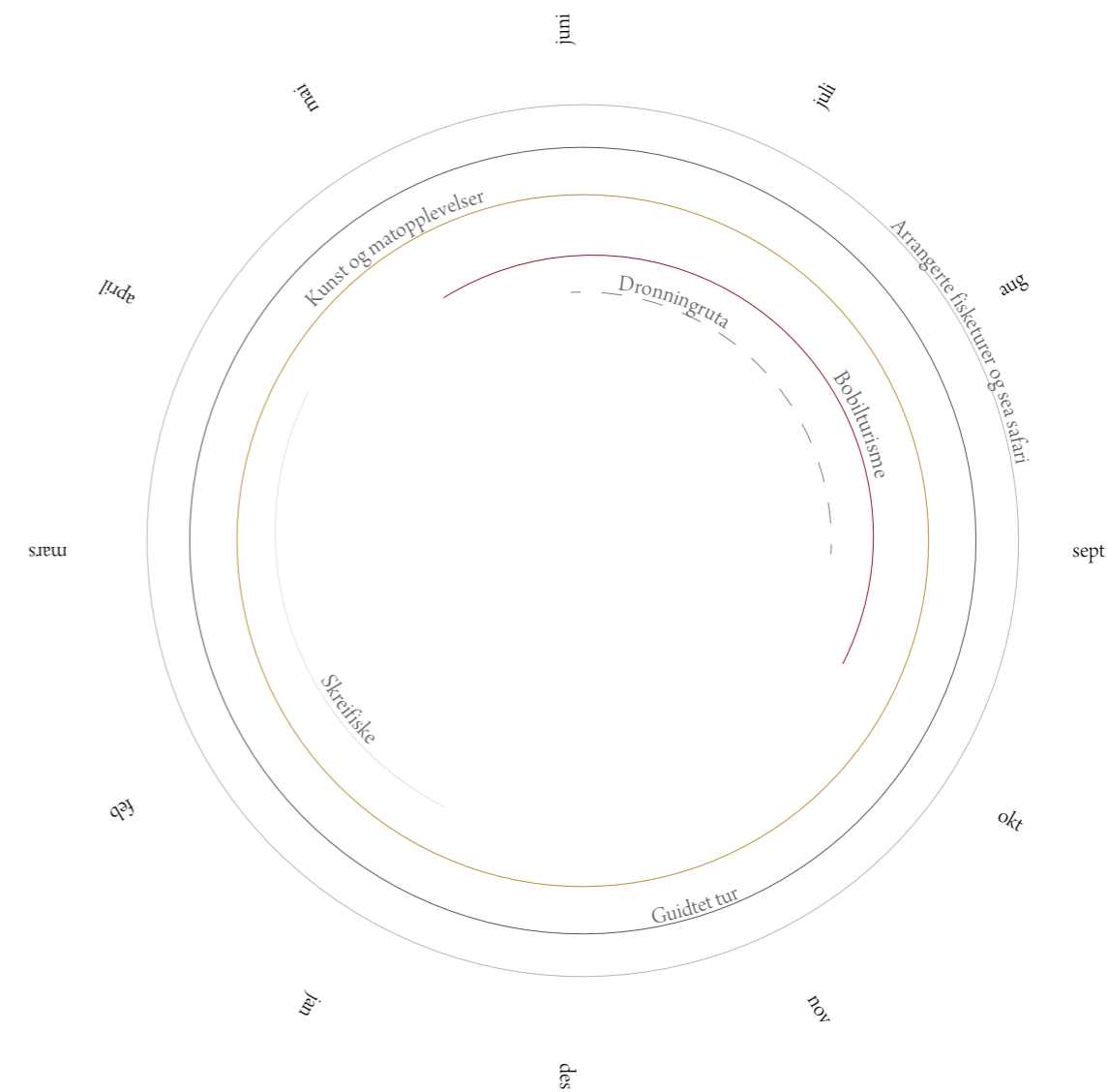

Fig 4

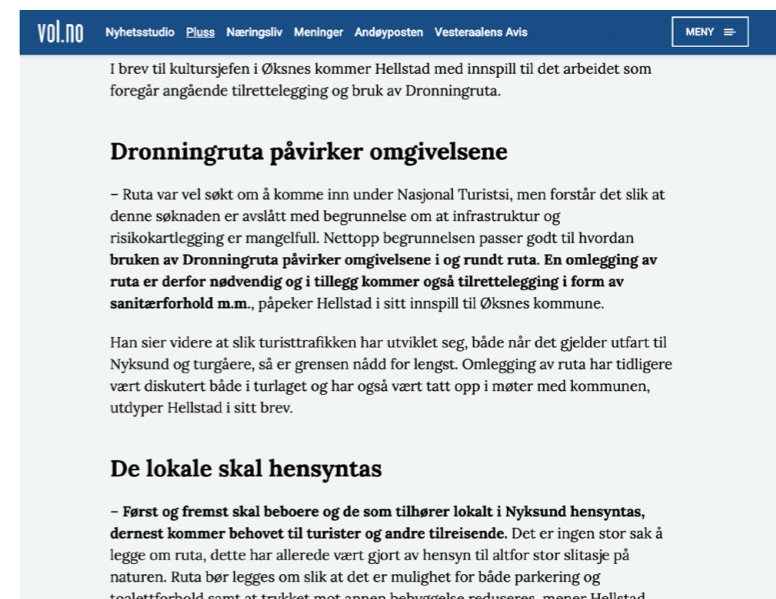

Fig 6

Fig 5

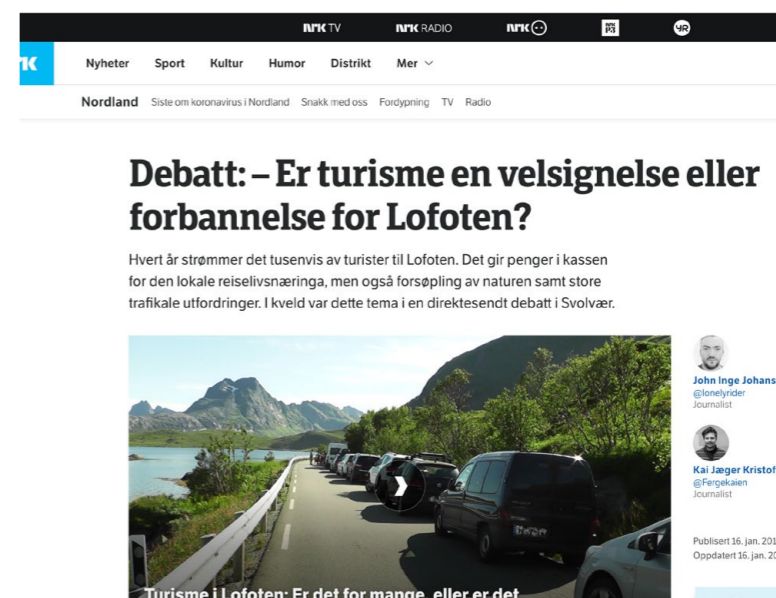

Fig 7

Adkomst og ferdsel

For å komme seg til Nyksund kan man kjøre fylkesvei 7672 mellom Myre og Høydalen, og så fortsette videre på kommunal grusvei inn til Nyksund. Strekningen kalles Nyksundveien. Veien ender inne i Nyksund, og det er kun via denne at man kan ankomme med bil.

Strekningen er på 13 km. Den er i dårlig forfatning med mange hull og fare for ras flere steder. Likevel drister turistbusser og bobiler seg ut på denne veien spesielt om sommeren. Endel fastboende bruker veien som en fin tur å gå for frisk luft. Det hender man møter sauer langs veien, og endel syklist.

Som turist man kan ta fly til Stokmarknes, Skagen eller Andenes i Vesterålen. Fra flyplassene kan man ta flybuss inn til Sortland. Der stopper også Hurtigruta og flere cruiseskip. Defra kan man leie bil, eller ta lokal buss til Myre. Flere cruiseskip har egne busser som kjører med fulle lass til Nyksund.

Veiene i Vesterålen kan bli veldig trafikkerte i de meste hektiske sommermånedene, hvor trafikken kan firedobles på de mest populære strekningene.

Nyksundveien

Fig 8

Nyksund

VESTERÅLEN

Myre

Sortland

Skagen

Eyenes

LOFOTEN

Svolvær

Leknes

VESTFJORDEN

..... hurtigruta

1t 20 min

60 min

40 min

20 min

Nyksund

Fylkesvei 7276 går fra Myre og til Høydalen. Derfra er det kommunal grusvei ut til Nyksund

• Høydalen

• Myre

Sortland

Stokmarknes

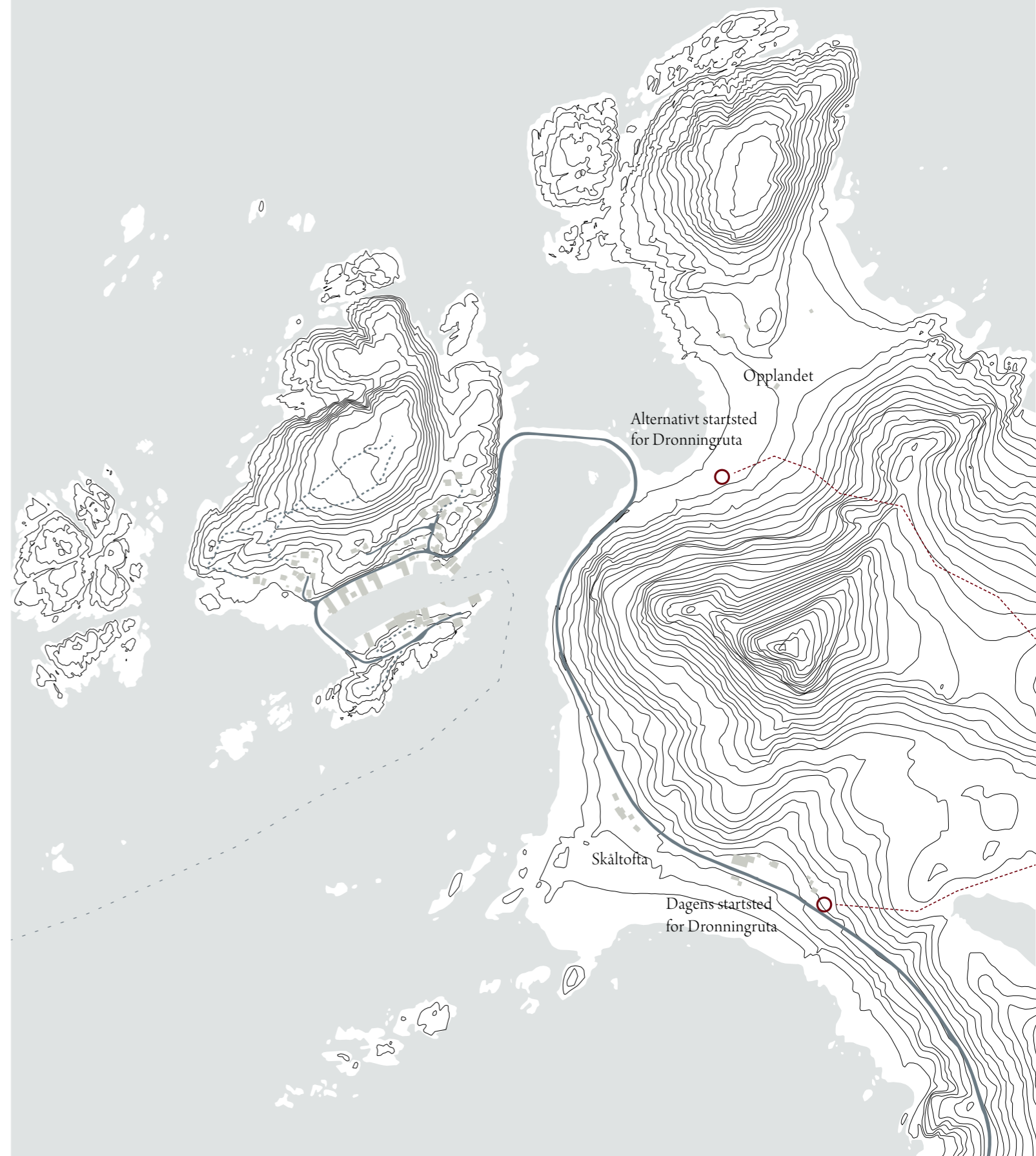
----- avstand med bil
- - - - hurtigruta

Tegningen viser hvordan man ankommer Nyksund fra den kommunale veien og over første molo. Man ender opp i Vågen, som har et urbant preg. Man kan kjøre båt inn i Vågen også. Det er ikke tilrettelagt for gjestehavn.

De småstiplede linjene viser korte turstier i områder. Disse er dårlig skiltet, men mange turister finner sin egen vei blant private boliger og hager.

Dronningruta har primært startsted ved Skåltofta, blant eneboliger. En alternativ start rute er fra Opplandet. Det er foreslått at offentlig startpunkt flyttes hit for ikke å være for nært eneboligområder.

- bilvei
- - - sti
- - - båt

Landskap

Langs veien fra Myre til Nyksund kjører man på nedsiden av en lang fjelltind. Snødekte, bratte fjellvegger stuper ned i havet langs de bratteste partiene, mens det slaker ut til odder på andre steder. Her vokser lite og lav vegetasjon, vinden tar mye på de mest stormfulle dagene. Kraftige bølger har formet fjæra, og store steinblokker er slipt glatte i kontrast til de knudrete fjellveggene. Mellom fjellene og havet ruver ørnen, mens selen stikker nesen sporadisk opp av vannoverflaten.

Landskapstypen er eksponert ytre kystslettelandskap. Jordsmonnet er fattig, med lite vegetasjon. Strandsonen er smal. Man finner myr, dyrket mark og urørt mark, små vann på toppen av fjelltindene.

Fra Myre og langs veien danner fjellene danner klare majestetiske landskapsrom, men dette munner ut i det åpne og eksponerte Norskehavet når du nærmer deg Nyksund. Fjordene fører vannet mellom. Nyksundøya og Ungsmaløya definerer et mer skjermet og urbant rom for storhavet, hvor det har vært naturlig å legge bebyggelse.

Med høye fjell og minimalt av lysforurensning er det et flott sted å se nordlyset danse over himmelen.

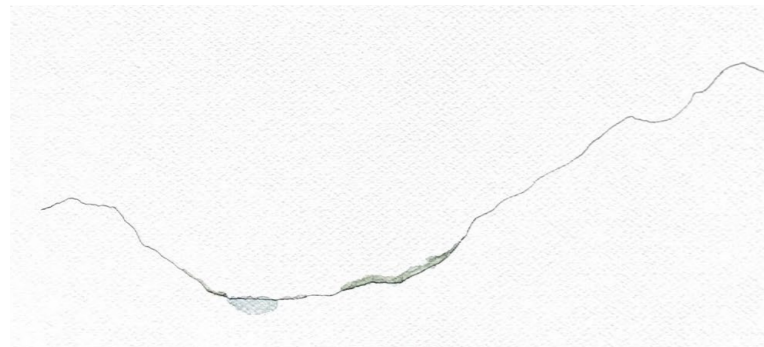
Så langt nord har tidevannet stor innvirkning, og det gir veien ut mot Nyksund en dynamisk karakter.

Vi har forsøkt å identifisere ulike steder i landskapet som har variert karakter. Å besøke Vesterålen byr på et stort spenn av landskapsrom, og det gir grobunn for et hav av varierte muligheter. I det endeløse havet ser holmer og øyer nærmest ut som smuler, i kontrast til de enorme fjellene som stuper ned i vannet. Langs de skarpe fjelltindene kan man bakom finne flate og forblåste partier. Små tjern ligger på rekke, flere hundre meter over storhavet.

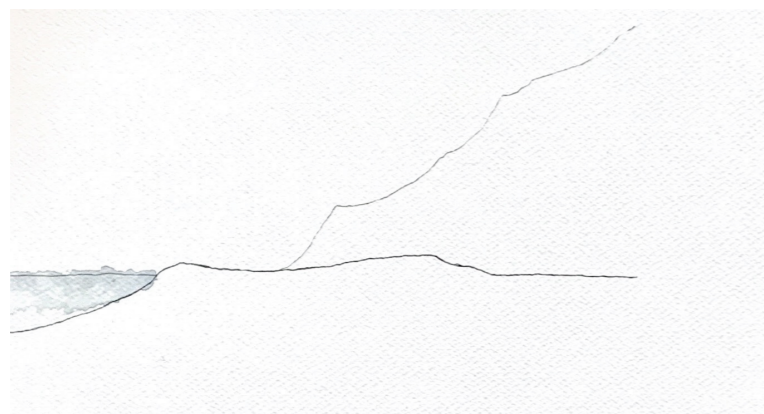

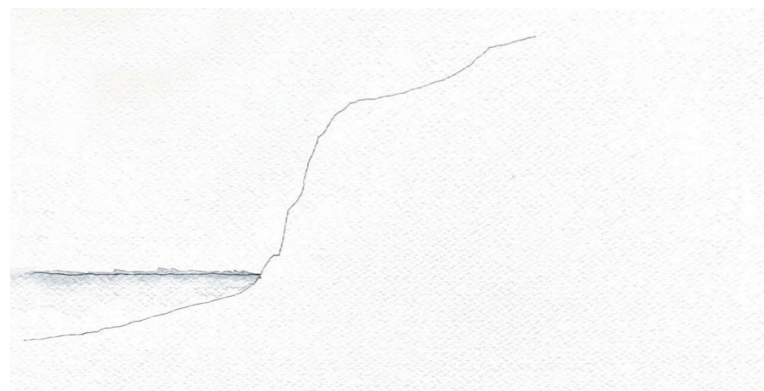
Fjellene definerer landskapelige rom.

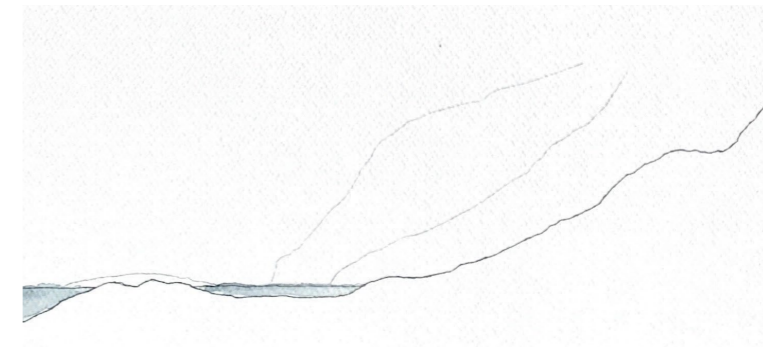
Høydalen - en myrlagt dal

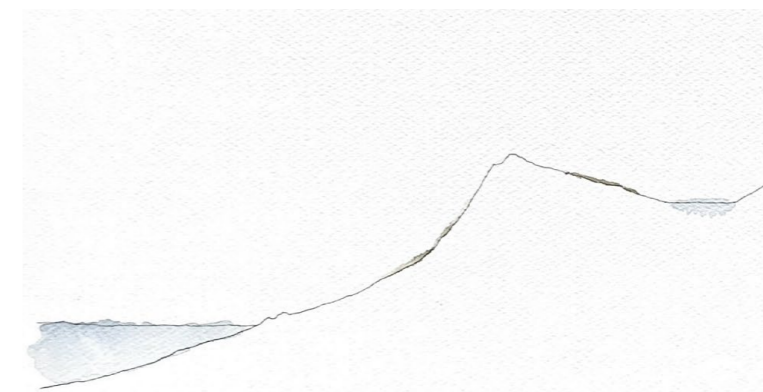
Pansaren - en slak odde beskyttet av en fjellkjede

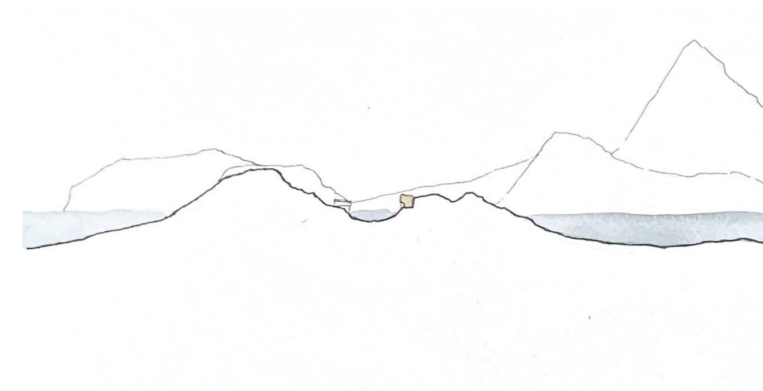
Kattflåget - en fjellvegg som stuper ned i havet

Indreøya - en øy eksponert for havets krefter

Tjønnå - et vann i høyden

Opplandet - på kanten av Vesterålen

Veien til Nyksund har flere karakteristiske landskapssnitt

Klima

På grunn av Golfstrømmen er klimaet i Vesterålen mildt sammenliknet med andre områder på samme breddegrad, som Grønland eller Alaska. Det er kystklima med milde vintre og kjølige somre.

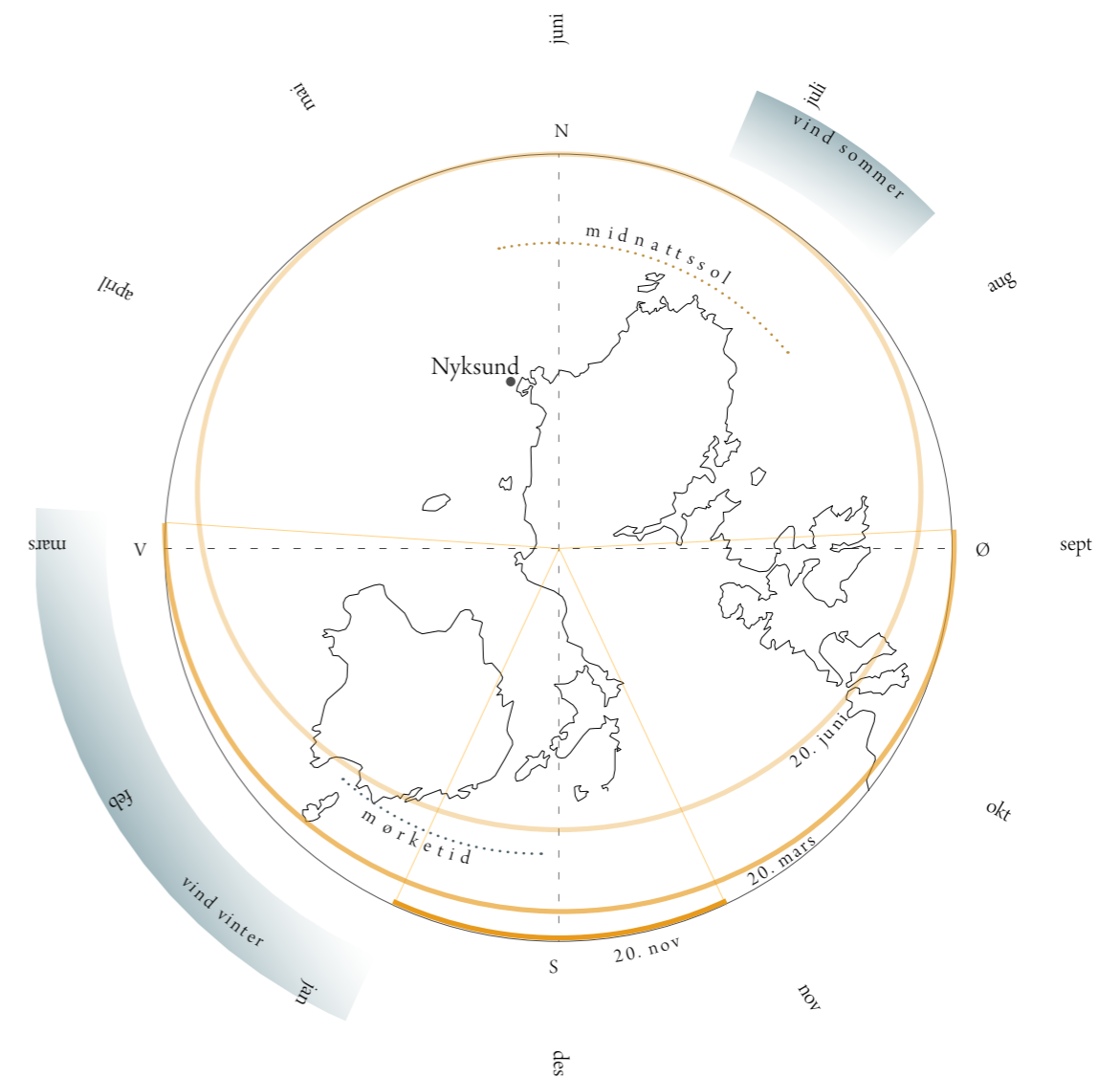
Februar er kaldeste måned med gjennomsnittstemperatur på -2 grader, i juli er gjennomsnittet 12-14 grader. Høsten er årstiden for regn, og oktober har mest nedbør. Fra januar til mars kommer det mest snø.

Sola synes ikke over horisonten i Vesterålen i desember og deler av januar. Det er mørketiden. Fra 23.mai til 23.juli går sola derimot ikke ned. Da er det midnattssol.

Fremherskende vindretning er fra sør-vest, med endel nordavind om sommeren. Det kan komme kraftige stormer. Moloen mellom Ungsmaløya og Nyksundøya tar mye av kraften fra bølgene og skjermer Vågen til en viss grad, men på enkelte dager kan vinden dra med seg store steiner over moloen. Det kan også skje ved moloen som forbinder øyene til Langøya.

Siden Nyksund ligger helt ute ved storhavet, får man gjerne alle årstidene servert i løpet av en dag. Vinter, vår og sommer kan komme tidlig, med alle varianter i mellom.

Om sommeren kan det komme mye havskodde fra nord og nordvest, og regn og vind fra sydvest. Men de lange sommerdagene kan også komme, og de kan være lange og varme, hvor sola står oppe hele døgnet.

"Man kan selge vær og vind her"
- Rune, fastboende

Topografi

Nyksund ligger nord på Langøya i Vesterålen, og er opprinnelig to øyer. Idag er disse to forbundet med en molo, samt en molo til Langøya. Marka kalles blokkmark.

Det er et værhardt og til tider ubarmhjertig sted, helt ute i havgapet, men har en gunstig plassering i forhold til eggakanten ute i Norskehavet. Før fiskebåtene ble modernisert, var det en stor fordel med så kort avstand ut til den fiskerike egga. Dermed etablerte det seg bebyggelse mellom Ungsmaløya og Nyksundøya, som kunne huse fiskerne og servicefunksjoner knyttet til næringen.

På grunn av det lite næringsrike jordmonnet og hardt vær, har ikke Nyksund hatt særlig mye kombinasjon av jordbruk og fiske, slik som andre steder i Vesterålen har hatt. Det har ført til at stedet har vært veldig avhengig av fisken, som har vært en ustabil næring gjennom århundrene.

De bratte fjellene i Vesterålen som stiger opp mellom fjordene kan komme opp i 1200 m høyde. Fjellturen Dronningruta som går mellom Nyksund og Stø, er derimot på 450 m over havet. Dette er gamle arkeiske grunnfjell som er inntil 2500 millioner år gamle. Grunnfjellet på havbunnen er dekket av yngre sedimenter.

Øyer og holmer ligger spredt i havet. De bryter opp havstrømmene, og det næringsrike vannet fra havdypet presses opp til havoverflaten. På sommerstid bidrar sola til kontinuerlig produksjon av planteplankton, og dette skaper grunnlaget for et enormt artsmangfold. I Vesterålen kommer viktige fiskebestander for å gyte.

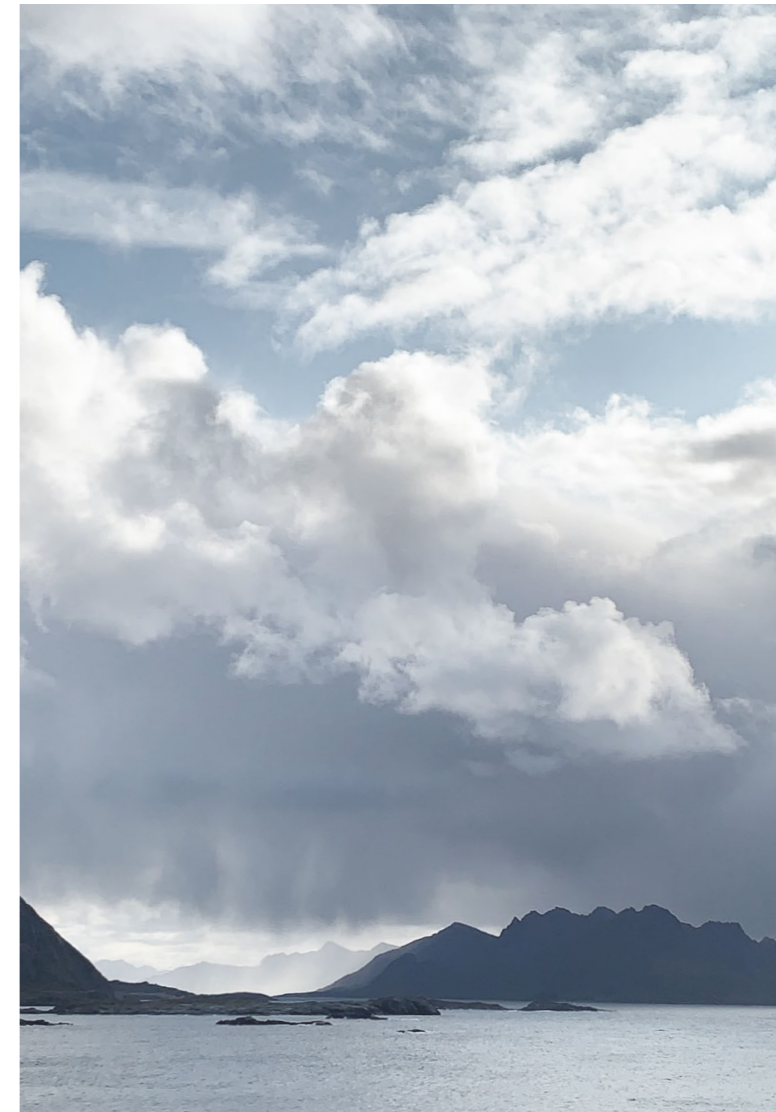
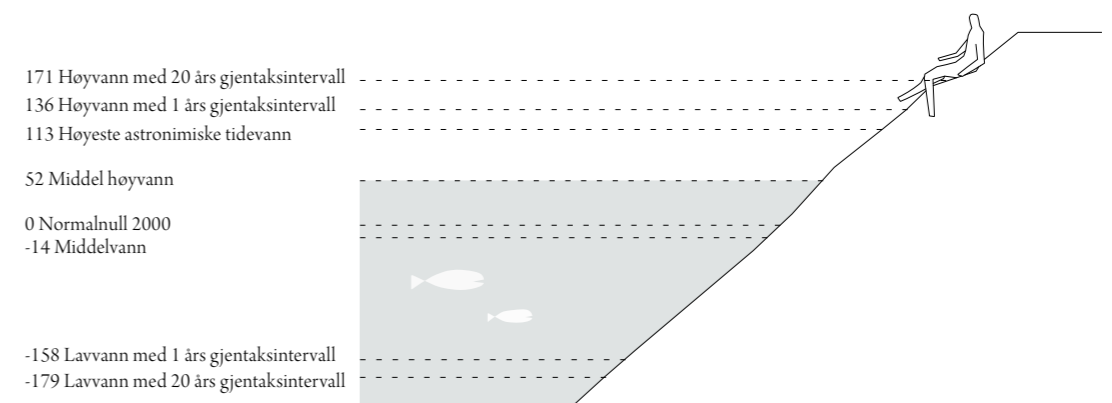

Foto tatt fra Nyksund og inn i fjorden mot Myre.

Tidevannet påvirker livet i havet, og en vant sjøfisker vet når det er størst sjans å få fylt opp fiskekassen på sine faste fiskesteder i forhold til tidevannet.

Høyder er i cm over Normalnull 2000 som er nullnivå for dybder og høyder i tidevannstabellen

Livet i naturen

Av fuglearter i området finner du blant annet havørn, ugler og skarv. Blant bebyggelsen og i fjæra titter det frem rev, rein, rådyr mink, oter og sel. Det kan komme hval som knølhval, spekkhuggere, finnhval inn til kysten.

Fra nyttår til påske kommer den gyteferdige torsken, altså skreien, langs eggakanten. Da er det stort aktivitet på havet. Men man kan også fiske andre arter, som hyse, sei, uer, steinbit, sild og brosme. På havbunnen finner man korallrev.

Høgfjellsflora er det man stort sett finner, med gress- og lyngarter, i tillegg til fjellbjørken. Dette er arter som tåler det harde været, men langs veien ut til Nyksund, hvor været ikke er like ekstremt, kan man finne strandenger av variert flora.

Bildet til høyre viser spor etter små fugleføtter i fjæra i Nyksund.

Historie om Nyksund

På begynnelsen av 1900-tallet var Nyksund det nest største fiskeværet i Vesterålen, med rundt 250 fastboende. Ved vinterfiske kunne innbyggerantallet øke med flere hundre. Det var full aktivitet med 11 fiskebruk, og både lokale fiskere og tilreisende kjøpefartøy fra hele Norskekysten utnyttet den umiddelbare nærheten til eggakanten. Fisken ble hengt, saltet og iset for eksport til hele Europa.

Men etter hvert som fiskenæringen ble mer og mer modernisert, ble havna for liten for de havgående fiskebåtene. Fiskere fant mer fremtidsrettede havner å drifte fra, og i kombinasjon med statlig fraflyttingsbidrag til fastboende, førte dette til at Nyksund var forlatt i 1975.

På 1980-tallet fikk stedet ute ved havet en plutselig oppvåkning gjennom et unikt internasjonalt ungdomsprosjekt igangsatt av Technische Universität Berlin. De undersøkte en alternativ levemåte helt basert på samarbeid. Ungdommer fra ulike land fikk praktisk erfaring gjennom å sikre mot ytterligere forfall av bygningene, samt og kreativ utfoldelse på ulike fagområder. Lokale i Øksnes var generelt skeptiske til hva som foregikk ute i Nyksund. Dette sosiale eksperimentet pågikk til starten av 90-tallet.

Igjen ble stedet omtrent forlatt, før turismen begynte å gi nytt liv til Nyksund. Utover 2000-tallet har flere og flere slått seg ned innenfor kunst og kultur. Det har vært et sted for frie sjeler. I dag preges stedet av gallerier, små butikker, overnattingssteder og spisesteder.

Nyksund i 1938

Fig 9

Historisk tidslinje

Fig. 10

Fig. 11

Fig. 12

Fig. 13

Man har funnet langhus og graver på Skåltofta fra vikingtiden
"Skali" - hus/tufte

Rundt 13 fiskehytter. Hver hytte kunne ha 4 beboere, som gir 50 personer i fiskesesongen. I tillegg 10-30 fastboende i Nyksund.

Handelsmenn slo seg ned. I årene fremover er det gode tider, og høyre priser på tørrfisk

Etter 7-årskrigen på starten av århundret har det nå tatt seg opp til å bli gode tider. Nyksund blir et av Norges største og viktigste fiskevær.

Enorme mengder sild - det store sildefisket. Nyksund blir et klondike, fiskere fra hele landet kom. 1200 menn på 50 båter deltok i sildefisket før jul. På nyåret ble det fisket torsk, med 20 båter med 150 mann.

Silda peaker i 1871, etter det har det aldri vært samme mengde.

Myndighetene ser at Nyksund er verdifullt for næringslivet - i 1878 bygges en molo mellom Ungsmaløya og Nyksundøya. Håndverkere fra hele landet kom, kvaliteten på de ellers primitive fiskehyttene og byggeskikken økte.

Bodde ikke mange fast, og de som faktisk gjorde det drev med servicefunksjoner. Ble startet et bakeri, en smie, en skole, bedehus.

Sildefisket var stort, men for Nyksund var skrei ryggraden. Risikabel måte å tjene til livets opphold med fiske.

Båtene gikk fra å være åpne og tradisjonelle til å være dekket.

I 1920 var alle båtene moderniserte og motordrevne.

Storbrann som slukte fire brygger på Nyksundøya og endel mindre hus.

Etter brannen ble det sprengt i fjellet for å gi mer plass, og Randolph Rødsand oppførte dem. Han hadde vært i Amerika og tok med seg flere teknikker derfra, blant annet å støpe egen stein. Denne ble kalt Randolphstein.

Vikingtiden

1777-1780

1857 - 1872

1878

1900-1920

1934

Fig. 14

Fig. 15

<p>Minkproduksjon i kombinasjon med fiske, da fiskeproduksjonen sank.</p>	<p>9 fiskebruk 4 butikker 1 bakeri 1 smie 180 fastboende 30-33 hushold (3-4 av disse livnærte seg av fiske, resten av servicefunksjoner. Avhengig av de tilreisende)</p> <p>260 fiskere 50 fiskearbeidere Alle disse kom fra andre steder enn Nyksund Fryseriet bygges i 1948, ny typologi til stedet.</p>	<p>Den siste store fiskevinteren. Mink tok etter hvert over, da båtene ble for store for havna, og fant andre steder i Vesterålen å drive fra.</p> <p>Minknæringen skulle bidra til faste arbeidsplasser og gjøre Nyksund uavhengig av de tilreisende fiskerne.</p> <p>I 1961 bygde Statens veivesen veien fra Myre og ut til Nyksund. Det førte til at flere familier regelrett flyttet til Myre.</p>	<p>Minkproduksjonen sank, og fiskenæringen og båtene forsvant helt. Kun ett fiskeanlegg i drift.</p> <p>Fra 1968-1975 går innbyggertallet fra 164 til 0. Total fraflytting etter fraflyttingsbidrag fra staten.</p> <p>Nyksund står helt tomt</p>	<p>Studenter og lærere fra Berlin kom og restaurerte mange av bygningene.</p> <p>"Det internasjonale Nyksundprosjektet" var basert på samarbeid. Fikk internasjonal anerkjennelse, men lite aksept lokalt i Øksnes.</p> <p>Det ble det gjort filmminspillinger her, blant annet "Etter Rubicon" fra 1987 og "Insomnia" fra 1997.</p>	<p>Trekker idag til seg turister fra hele verden. Det mest besøkte stedet i Vesterålen. Ekstremt høyt trykk på sommeren. 45 000 som går Dronningruta, passiv turisme som kommer og tar bilder, for så å dra igjen.</p> <p>Dårlige sanitære forhold og lite skilting skaper endel problemer. Det som tiltrekker er ideen om et "fracflyttet" fiskevær, spøkelsesby, god mat, vill natur, Dronningruta, et eksotisk sted helt ute i havgapet.</p> <p>Ca 30 fastboende idag.</p>
<p>1935</p>	<p>1945 - 1948</p>	<p>1952 - 1961</p>	<p>1970 - 1975</p>	<p>1985 - 1992</p>	<p>Idag</p>

Fig 16

Fig 17

Prekevering av fisk på kaia i Nyksund.

Historisk utvikling

Tegningene til høyre viser bygningsmessig utvikling i Nyksund fra 1903, 1965 og idag. På 1800-tallet utviklet stedet seg til å bli et svært viktig fiskevær i Vesterålen, og det tiltrakk ikke bare fiskere, men også mennesker som drev servicenæring knyttet til fiske og håndverkere.

Siden forholdene ikke var de beste for å slå seg ned med tanke på vær, vind og topografi, ble bygningsmassen tett konsentrert om Vågen. Kaien var adskillig mye bredere enn det den er idag, og det var her det sosiale livet foregikk. Trehusene og rorbuene stod tett i tett, gavl mot gavl. De huset fiskemottak og -produksjon, bakeri, smie, bedehus, skole og boliger. Bygningene ble bygget i stilen som var moderne på den tiden de ble oppført i.

I 1934 slukte en brann fire brygger og flere hus. Det ble slutt på gavl mot gavl, og det ble sprengt i fjellet for å skape bedre plass. De nyoppførte bygningene stod ikke like tett som tidligere, og det ble større mellomrom. Flere hadde vært i Amerika og lært seg byggeskikk derfra, derav de falske fasadene og egenstøpt stein som bryggene er bygget av idag. Fiskerne bodde i bakdelen av bryggene, mens produksjonen av fisk skjedde i forkant ut mot Vågen. I 1965 hadde kaien stor plass.

Dagens situasjon er mindre tettbebygd enn 1965. Flere udefinerte mellomrom preger Vågen, og endel av disse brukes idag som parkering. Fastboende har gjort en stor jobb med å bevare og restaurere bryggene, men det har resultert i et noe kaotisk arkitektonisk uttrykk. Kommunen har ikke vært strenge med dispensasjoner; det er flere tilfeller av voldsom privatisering av kaien. Kaien er ikke lengre kontinuerlig langs Vågen.

■ bebyggelse
■ brygge

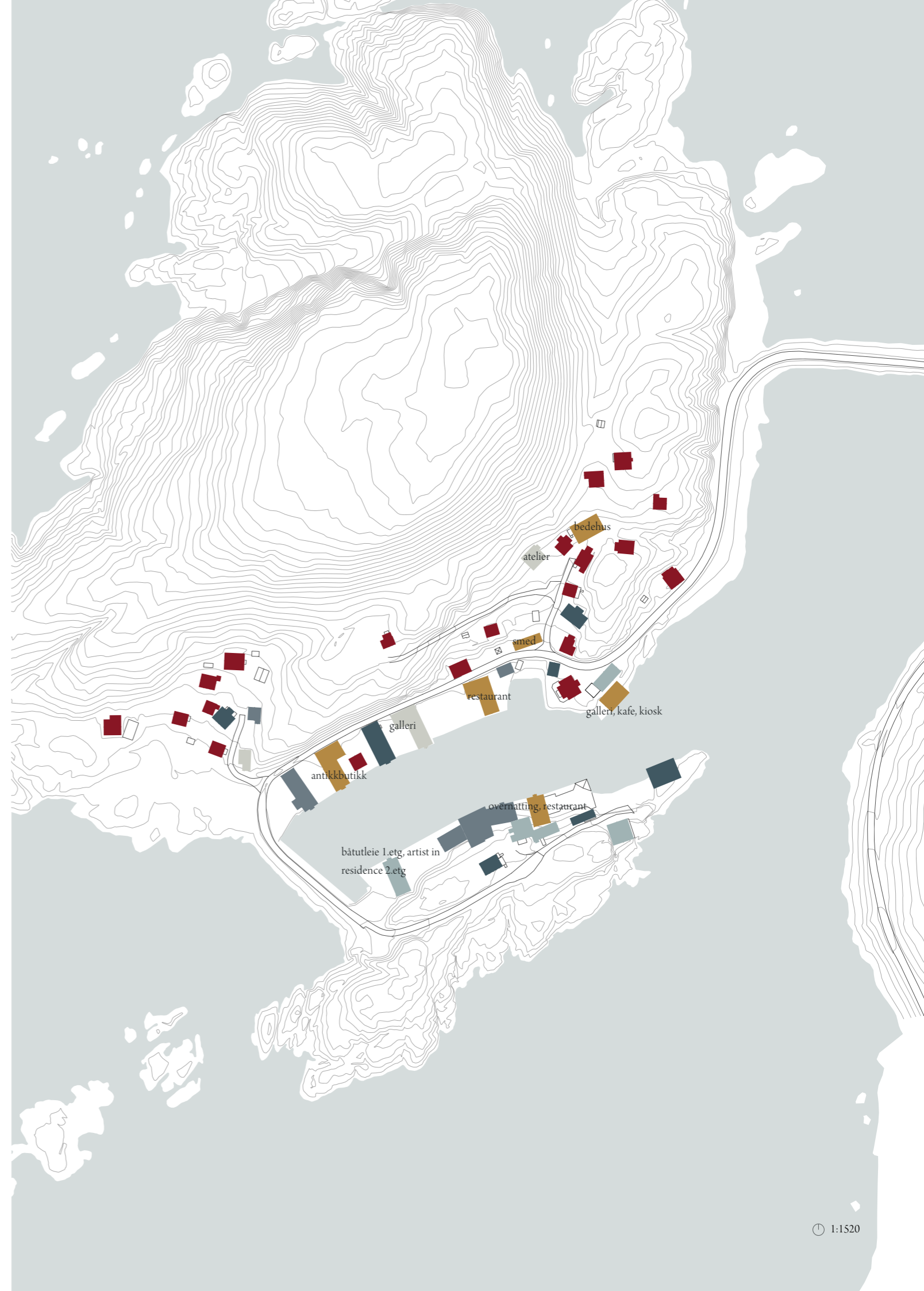
Dagens bruk

Inne i Nyksund idag er det et lite, men variert tilbud. Her finner man Ekspedisjonen, som har åpent store deler av året, gallerier, overnattings- og spisemuligheter, kiosk og antikkbutikk. Flere av bygningene står tomme, men for eksempel Fryseriet fra 1948 brukes til ad hoc galleri eller atelier.

Det er over 200 sengeplasser til utleie, og disse fylles enkelt opp om sommeren. Om vinteren står mange av disse tomme, men Holmvik Brygge kan være fullbooket i vintermånedene. Mange av boligene er enten feriehus eller leies ut gjennom AirBnB.

De ulike årstidene er kontrastfylte med tanke på antall besøkende. Det som trekker folk til Nyksund om vinteren er hovedsaklig Ekspedisjonen, som er viden kjent i landsdelen. Restauranten er en del av *Smak av Kysten*, som er et nettverk av utsøkte spisesteder langs kysten. Ekspedisjonen tiltrekker dermed ikke bare sommerturistene, men også "lokale" fra Vesterålen året rundt.

- bolig
- bolig m/ utleie
- utleie
- uten bruk
- galleri
- offentlig tilbud

Illustrasjoner

Fig. 1 Norgeskart, hentet fra: <https://www.norgeskart.no/#!?project=norgeskart&layers=1003&zoom=10&lat=7651171.30&lon=499981.25&markerLat=7653895.121191712&markerLon=500539.0247553438&panel=searchOptionsPanel&sok=nyksund>

Fig. 2 Skjermdump hentet fra: <https://www.vol.no/pluss/2019/09/11/Nyksund-%E2%80%93-turismagnet-som-skaper-problemer-19877834.ece?rs8831001590496110074&t=1>

Fig. 3 Skjermdump hentet fra: <https://www.vol.no/pluss/2019/09/11/Nyksund-%E2%80%93-turismagnet-som-skaper-problemer-19877834.ece?rs8831001590496110074&t=1>

Fig. 4 Skjermdump hentet fra: <https://www.vol.no/nyheter/oksnes/2019/11/01/Veier-i-Nyksund-b%C3%B8r-stenges-for-busser-og-bobiler-20277921.ece>

Fig. 5 Skjermdump hentet fra: <https://www.vol.no/pluss/2019/09/11/Nyksund-%E2%80%93-turismagnet-som-skaper-problemer-19877834.ece?rs8831001590496110074&t=1>

Fig. 6 Skjermdump hentet fra: <https://www.vol.no/pluss/2019/08/18/%E2%80%93-Dronningruta-m%C3%A5-f%C3%A5-ny-tras%C3%A9-19713760.ece?rs9204661590496476062&t=1>

Fig. 7 Skjermdump hentet fra: https://www.nrk.no/nordland/debatt_-_er-turisme-en-velsignelse-eller-forbannelse-for-lofoten_-1.13868941

Fig. 8 Google bilder, hentet fra: https://www.google.com/search?q=nyksundveien&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwiQjenf4IDpAhUD86YKH-VyRCLQ_AUoAXoECAsQAw&biw=1392&bih=728#imgrc=_Q1aPzqTp-PU4VM

Fig. 9 Foto av Nyksund i 1938, hentet fra: http://www.vesteraalen.info/nyksund_2_1938.jpg

Fig. 10 Foto av Skåltofta, hentet fra: Atle Arnulfson Valland, *Nyksund - the town on the road*, side 5

Fig. 11 Foto: Atle Vallan, 2001

Fig. 12 Molo Nyksundøy- Ungsmaløy, hentet fra: <https://digitaltmuseum.no/021016723568/nyksund-molo-nyksundoy-ungsmaloy>

Fig. 13 Gamle bilder fra Nyksund, hentet fra: http://www.vesteraalen.info/oksnes_historie_bilder_nyksund.htm

Fig. 14 Foto: Museum Nord, hentet fra: <https://digitaltmuseum.no/021016722954/nyksund-heiseinnretning-for-fisk>

Fig. 15 Foto fra før 1985, hentet fra facebook: <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=10155942048070728&set=gm.10161797832155175&type=3&theater&ifg=1>

Fig. 16 Foto av heiskran på kaia 1938, hentet fra: <https://digitaltmuseum.no/011013401082/heiskran-pa-kaia-i-nyksund-oksnes-kommune-1938/media?slide=0>

Fig. 17 Sløyning og tungesjæring, hentet fra: Atle Arnulfson Valland, *De som bygde Nyksund (2017)* s. 58

Fig. 18 Nyksund i Øksnes, hentet fra: <https://digitaltmuseum.no/011014187675/nyksund-i-oksnes-repro>

Fig. 19 Sløyning og tungesjæring, hentet fra: Atle Arnulfson Valland, *De som bygde Nyksund (2017)* s. 58